

MILJENKO SMOKVINA
SAMOSTALNI ISTRAŽIVAČ
PRO TORPEDO RIJEKA
E-MAIL: miljenko.smokvina@ri.t-com.hr

Pregledni članak
UDK: 725.4(497.5 RIJEKA)
623.566(091)(497.5 Rijeka)«18/19»

Riječka Tvornica torpeda i industrijska revolucija u Rijeci

Autor u članku opisuje nastanak i razvoj Tvornice torpeda u Rijeci koja je izrasla tragom zamisli Riječanina Giovannija Luppisa o obrambenom oružju protiv neprijateljskih brodova, nazvanom »spasitelj obale«. Za ideju se zainteresirao Robert Whitehead. On razvija prototip 1866. godine. *Stabilimento tecnico fiamano* se 1875. transformira u Tvornicu torpeda R. Whitehead & Co. To je prva svjetska tvornica torpeda, s godišnjom proizvodnjom od 800 primjeraka. Riječka torpeda naručuju Velika Britanija, Francuska, Italija, Njemačka, Švedska, Japan, Argentina, Rusija. Tvornica će osnovati pogone u inozemstvu, s vremenom dopustiti i licencnu proizvodnju širom svijeta. Proizvodnja torpeda u Rijeci potrajat će do 1966. godine.

Ključne riječi: torpedo, lansirna rampa, ratni brod, ratna industrija

Industrijska revolucija¹

Pojam industrijske revolucije danas spada u opće mjesto spoznaje razvoja gospodarstva, znanosti i tehnike. Kada govorimo o industrijskoj revoluciji, mislimo na Prvu i Drugu industrijsku revoluciju,² na tehnička i tehnološka otkrića u to doba i na njihovu industrijsku primjenu. Industrijska revolucija, ta nova tehnička renesansa, krenula je u drugoj polovici 18. stoljeća iz Velike Britanije u pobjedonosni pohod širom svijeta.

1 Autor je o riječkoj Tvornici torpeda napisao više tekstova i održao nekoliko predavanja u nas i svijetu. Ovdje su navedeni samo odabrani radovi: Riječki torpedo, prvi svjetski torpedo, konstrukcija i ispitivanje, *Zbornik Tehničkog fakulteta u Rijeci*, Rijeka 1993, str. 273-291; *Prijedlog ponovnog formiranja muzejske zbirke torpeda u Rijeci*, Rijeka 1993; Riječka tvornica torpeda i svjetska industrijska revolucija, *Tehnika u Hrvatskoj*, Zbornik radova stručnog skupa, Matica hrvatska, Zagreb 2004, str. 113-129; *Industrial Heritage of Torpedo factory in Rijeka, Site, Artefacts, and Archives*, XIII TICCIH Congress, Roma-Terni 2006; *Una cattedrale Croata: la fabbrica di siluri di Rijeka*, *Cattedrali della archeologia industriale costiera*, ed. Francesco Calzolaio, Venezia 2006, str. 261-269; *The Torpedo testing Station in Rijeka, Reconstruction and Chances for Musealisation*, Big Stuff 07, Bochum-Hattingen 2007; *A Proposal for a Torpedo Network*, XIV TICCIH Congress, Freiberg 2009.

2 Donald Kagan, Steven Ozment, Frank M. Turner, *The Western Heritage*, vol. II, third. ed., New York 1987, str. 547